

Chất Thơ Của Niềm Khát Khao

Ch'oe Yun

NGUYỄN KHÁNH LONG dịch

Ch'oe Yun là bút hiệu của Choi Huya-mu, sinh năm 1953 tại Hàn Quốc. Đâu tiến sĩ tại Pháp với một luận án về nhà văn nữ Marguerite Duras, bà giảng dạy văn chương Pháp tại đại học Sogang (Seoul). Bà đã viết nhiều truyện ngắn và tiểu thuyết vừa (novella), sử dụng những bút pháp tân kỳ, như trộn lẫn huyền hoặc với thực tại, cấu trúc thời gian song hành, nhiều dị bản cho cùng một tình tiết... Tác phẩm Xa kia, một cánh hoa lặng lẽ tàn của bà được đánh giá là một trong những truyện hay nhất tả lại sự tan nát kể từ cuộc tàn sát tại thành phố Kwangju do tay nhà độc tài Chun Doo Hwan năm 1980. Biến cố này xảy ra khi bà ở bên Pháp, và bà cho hay đã viết với mặc cảm phạm tội của kẻ xa quê hương vào một thời điểm đầu sôi lửa bỏng. Người tuyệt vấy nhơ, được giải thưởng văn chương Tongin, vẽ nên chân dung chua chát các “anh hùng” của phong trào đối kháng. Nhân vật chính đúng là một anh hùng khi xả thân đấu tranh vì công lí, nhưng rồi trở thành đối trụy khi thành công và được quần chúng ngưỡng mộ. Như thế, Ch'oe Yun vạch trần mầm mống tự lừa dối tiềm tàng nơi mỗi con người. Một đề tài khác của bà là di sản dân tộc, thường là di sản của cuộc tranh chấp ý hệ đã đưa tới chiến tranh và đất nước phân đôi, nhưng cũng có khi là di sản cự truyền ố di sản đạo đức, trí thức và nghệ thuật của tiền nhân Hàn Quốc. Ch'oe Yun minh chứng rằng dấu cho người Hàn Quốc ngày nay tưởng như đã bỏ xa quá khứ của họ, thực ra họ không thể thoát khỏi di sản dân tộc và phải tìm ra những cách đảm nhận quá khứ thật ý nghĩa và xây dựng.

Ngoài các sáng tác, Ch'oe Yun còn dịch sang tiếng Hàn nhiều tác phẩm của hai nhà văn Pháp, Marguerite Duras và Tzvetan Todorov.

Nhiều tác phẩm của bà cũng đã được dịch sang tiếng Pháp, tiếng Anh và tiếng Đức.

Chất thơ của niềm khát khao, viết năm 1991, là một trong bốn truyện của tuyển tập mang cùng tựa đề, do chính Ch'oe Yun tự dịch sang tiếng Pháp (Poétique de la soif). Bốn truyện này đề cập đến những hậu quả cho Hàn Quốc của thời kì phát triển kinh tế kể từ những năm 60. Ch'oe Yun tố cáo những ảnh hưởng khốc hại của xã hội tư bản, tiêu thụ đối với con người.

Đã hai tháng nay chị không điện thoại cho em, đưa em song sinh của chị. Một tháng nay chị bỏ thói quen mỗi ngày để nửa tiếng ra bao lon nhảy dây. Một tháng nay chị thôi gửi tiền tiết kiệm. Chị quyết định như thế đã từ sáu tháng rồi, và cách đây mười ngày chị đã mua một chiếc xe kiệu mới nhất với ý tưởng đó trong đầu. Bên trong chiếc xe, vẫn còn bọc vải nhựa, sắc mùi mới, một mùi hạnh phúc tinh thuần khiến nao lòng được.

Đã năm năm nay chị có một chức vụ hợp với lí tưởng khát khao của chị. Ba năm rồi chị đã có hết những gì chị ước ao. Ngày này qua ngày khác, căn phòng của chị đã trở thành một ngôi đền lặng câm chất chứa không biết bao nhiêu tinh vật. Chị sẽ thực hiện đêm nay quyết định chị nung nấu từ sáu tháng rồi. Ba tuần trước, chị đã đòi hết thầy các con nợ của chị thanh toán trả chị, cả vốn cũng như những số tiền lời nặng nề, và, trong năm ngày, chị đã thu lại hết. Ba ngày trước, chị đã nhận được phúc đáp dứt khoát chị đợi chờ sáu tháng nay. Chị đã, cách đây một tháng, nộp đơn thôi việc với công ti thu dụng chị từ hơn mười năm qua, và, sáng nay, chị đã nhận được một số tiền hưu bổng cùng số tiền chung góp tiền biệt. Kể cả món thưởng đặc biệt của ông chủ, người đã bổ nhiệm chị vào chức vụ đó để đổi lấy sáu mươi bảy đêm chăn gối.

Giờ đây, những tấm ngân phiếu với số tiền khổng lồ ấy xếp gọn gàng rồi, chị lên đường tới nơi hẹn của chị.

Chiều hôm qua chị được điện thoại xác nhận. Nhưng từ ba ngày rồi từ mắt chị toát ra một ánh sáng dị kì, và, như bị bỏ bùa mê, chị như đã rời bỏ thế gian này trước cả thân xác chị. Ngay chiều qua, khi đãi tiệc giã biệt vài người bạn đồng nghiệp, chị đã hoàn toàn như ở đâu đâu. Chị đã mau chóng định thần và bảo họ, lúc rót rượu mời: “Một người thân tặng tôi chai rượu này. Khui ra đặc biệt vì các bạn đấy. Các bạn phải nếm nó mới được. Rượu tên gì hả? Dark Orange Diamond Cream. Không phải rượu nào có cái tên

dài dòng như thể cũng ngon đâu, nhưng rượu này, các bạn sẽ thấy, còn tuyệt hơn cả lúc làm tình cực khoái nữa.”

Cả bọn cười ồn ào, ngỡ ngàng vì cô bí thư có tài, tùy trường hợp, làm bộ tục tĩu hay là duyên dáng, ngỡ ngàng vì cô đã thay đổi đến thế chỉ trong vòng có vài năm. Nhưng những kẻ tinh ý nhất hẳn phải nhận biết rằng cung cách của chị chỉ là phối hợp những nguyên tắc rắc rối qua bao năm nhọc nhằn tập luyện.

Chị đã học thông suốt những nguyên tắc ấy, những nguyên tắc biết bao bước chân vô danh từng đạp lên. Dễ dàng tan hòa vào đám đông, chị đã, âm thầm mà say đắm, noi theo những nguyên ước của họ. Những khuôn mẫu của chị thực sự thấm nhập chị rồi, chị đã quên mình là ai, và, dần dà, chị đã lẫn lộn chị với những đối tượng của những nguyên ước ấy. Hóa mình thành một vật thể, chị đã đi vào một vùng hoan lạc tinh thuần.

Những ai không ra đời ở xứ này cùng một thời với chị sẽ chẳng bao giờ thấu được bản chất niềm hạnh phúc đứt khúc của chị, niềm hạnh phúc vật chất khiến cạn khô cho đến cả nước miếng. Họ sẽ chẳng bao giờ hiểu nổi sao hạnh phúc ấy được theo đuổi cuồng nhiệt đến thế. Nó thấm loang cơ thể một thể hệ tựa bệnh dịch tàn phá mùa màng, nó thấm nhập như một ý tưởng hoang nguyên vào một lúc u sầu, nó tràn lan dữ dội không khác loài cỏ dại. Nó tác động vào giờ tắm tối nhất trong đêm, nhưng bằng vận tốc ánh sáng, vào một lúc phần uất quá sâu đậm để có thể gọi là tuyệt vọng. Có thể chị đã không ý thức được những chuyển động bất thường của địa bàn đời chị. Từ bấy lâu nay máu chị đã rút khỏi cơ thể chị cho đến giọt cuối cùng, để không còn trở lại nữa. Biển khơi sẽ không tới phủ khuất lớp bùn đã lộ ra khi thủy triều xuống.

*

Đã có một thời cả chị nữa, chị cũng đã mơ tưởng bay cao, mơ tưởng phiêu lưu và thay đổi. Những giấc mơ bùng nổ không chút hãi sợ những năm tuổi nhỏ. Đã có những lúc, hai mắt mở to tò mò, chị dõi theo không thôi mấy người cùi người ta đồn đại hay bắt trẻ con đem lên núi ăn thịt. Có những lúc, cười lạnh lạnh cùng đám trẻ trong xóm, chị khua dây hết những bông hoa ngái ngủ. Chị từng ăn trộm gạo thơm, những hạt gạo trân trọng cất giữ cúng tổ tiên, đem đi cùng bạn bè nấu ăn bên bờ một ngọn suối xa. Với chị, đâu đâu những điều tàn của chinh chiến cũng thành sân chơi cả.

Thế rồi chị bắt đầu nhìn biết rất nhiều chuyện. Chị và em, chúng ta bắt đầu nhìn biết rất nhiều chuyện.

Chúng ta đã thấy cả làng nhin đói suốt một mùa. Bụng xót như cào, chúng ta mơ tưởng canh bí, khoai hấp và một chén đại mạch bốc khói. Trên con tàu sớm mai chạy trốn nợ nần, người chủ gia đình đầu nặng trĩu bao năm mỗi mệ, người vợ khuôn mặt sạm nắng không buồn ngó ánh mặt trời lạnh lẽo lọt qua hàng cây bên đường như một phép màu. Tám biển khổng lồ loan báo kế hoạch ngũ niên, và con mắt chị run rẩy ngó vào tương lai đau đớn của cha mẹ chúng ta, cũng sẽ là tương lai của chị.

Trong mưa gió hè năm ấy, chị đã khám phá những hoa văn phức tạp của những vết mốc nở rộ trên vách ván chèn giấy báo, tựa một bức tranh trừu tượng. Chị dúi mài tương lai với những cuốn sách cũ cha đem về, trả bằng giá tám lưng còm miệt mài trên công trường, kiệt quệ dầu tuổi chưa đến bốn mươi. Chị đã thấy một đứa bé mới lên ba, một mình lủi thủi suốt ngày trong đồng cát, nuốt trọn trạo những con mối lỏm ngòm bò ra, tưởng đâu đó là những hạt cơm.

Cũng vào thời gian đó, chị vẽ, bên lề tập vở, trời, mây với biển, bằng mấy mẫu bút chì màu con con. Trên mặt biển chị thả một chiếc thuyền. Mây sẫm tối, biển động, và thuyền chao đảo làm chóng mặt buồn nôn. Một ngày xuân, một ngày trời đẹp huy hoàng chẳng khác gì hôm nay, chị đã lao mình xuống lớp sóng đen tối ấy, hai mắt nhắm chặt, và chị đã lên thuyền.

Đêm khuya, chẳng hề một ai hay biết, chị chèo lái con thuyền. Nếu ban ngày chị khiến ai nấy đều yên tâm bằng cách lặng lẽ và chăm chỉ làm tròn mọi bổn phận, thì ban đêm chị âm thầm toan tính thoát li. Chị không để ai phải phiền hà. Biết bao người ngợi khen chị đã đậu cao, đúng là khuôn mẫu đức hạnh đã tỏ ra xứng đáng với dòng giống Triều Tiên khi vượt thắng hết mọi trở ngại. Bên ngoài là tiếng giày đinh lính tráng, những cuộc nổi dậy, sự hỗn loạn.

Ngoài khơi, chân trời không ngớt lùi xa trước mắt chị. Mỗi lần vượt qua được một chiếc thuyền, chị vẫn thấy còn từng ấy thuyền trước mặt. Nản chí vì chiếc thuyền tội tàn của mình và hai tay mỗi nhừ, chị đã quay về, tự hứa sẽ lại ra đi, hẳn học ngoái nhìn chân trời. Hai vai xuôi thông, chị trở lại trên lục địa quần quanh, nơi thiên hạ sống bám vào vài từ trừu tượng, những từ, với chị, vô cùng là nhạt nhẽo, buồn nản và bấp bênh.

Chị đã gặp anh ấy vào thời kì điên cuồng ngấm ngấm này. Cùng làm chung một hãng, anh ấy đã dễ dàng đến với chị. Chị không ghét bỏ sự an ủi của xác thịt, chị lại ngạc nhiên vì anh có tài xuất hiện đúng những lúc chị mong muốn. Nhìn anh bút rút vì những ý ngông, vì nổi bất mãn của chị, chị vui thích. Tất cả, chị

cho đó là chứng cứ không thể chối cãi rằng anh là của chị. Nếu chị thuần hóa được niềm khăng khăng đó, thì sao lại không thể ra khơi lần thứ hai, và lần này hai người?

Nức lòng với nỗi hi vọng mong manh đó, chị gặp anh ngày một thường hơn, một lần mỗi tuần, rồi mỗi chiều, rồi hai lần mỗi ngày. Nghe anh nói chị là cả đời anh, chị nghĩ rằng anh sẽ vui sướng nhập cuộc với chị, trọn vẹn theo chị. Như thế chị sẽ mau chóng rũ bỏ được lục địa này, để chinh phục chân trời mơ ước. Và để toan tính đó được công khai nhìn nhận, chị đã nghĩ tới hôn nhân trước cả anh.

Nhưng, ngày lành tháng tốt định rồi, chị lại bắt đầu hoang mang. Chị vẫn sợ nỗi ngờ vực của chị, sợ suốt đời bị phỉ nhổ bởi những từ trừu tượng họ gọi là giá trị kia. Nỗi sợ ấy lại đánh thức dậy nỗi sợ ban sơ, sợ thiếu thốn. Hồn ma chìm khuất, kìm ức về bụng đói và hết thấy những ngón nghề chị đã tài tình sử dụng để vượt thoát, để thỏa mãn những ước mong vật chất, hồn ma ấy trở lại chê trách chị phản bội, nhạo báng chị thất bại. Thế là chị trốn chạy vĩnh viễn kẻ thiếu chút nữa đã nhốt chị trong lục địa khiêm nhường của mình. Trong phòng cưới các tân khách kinh hoàng đã bỏ về cả, em ngồi bên anh ấy chờ chị đến phút cuối cùng.

Từ ngày ấy chị không bao giờ nhìn lại phía sau, chị không bao giờ ngờ vực nữa. Nhưng lần này chị không còn chèo lái con thuyền trong mê lầm. Ngay từ đầu chị biết rằng chị phải tới chân trời mà không có trong tay những mái chèo kiên cố, như gia đình, chỗ quen biết hay bằng cấp. Chị xiết bao kinh ngạc khi biết rằng chán vạn người đã dùng con đường đó rồi. Chị tỉ mỉ quan sát họ, học lấy các qui tắc.

Chỉ cần chị hạ mình, rũ bỏ mọi tình cảm, tuân thủ và quên. Ước mong vật chất của chị phải vững mạnh như một tín ngưỡng, và chị phải ác độc với những kẻ dị giáo. Đi theo đám đông, nhắm mắt tin tưởng, nào có gì khó cho chị đâu.

Một hôm, tựa một phép màu, chân trời không còn lùi xa nhưng sừng sững trước mắt chị. Vùng đất ngất ngây tinh thuần như lời những kẻ đã tới nơi. Chị đã vui thích bước lên. Vào lúc đó, không hiện tại cũng không tương lai, không lịch sử. Và chị đã thành gã vô danh, ả vô danh, họ vô danh.

*

Bể nước ở trung tâm thành phố, nằm giữa những ngôi nhà cao tầng, phun những tia nước lên bầu trời vô tội, có vẻ đẹp hùng của một chiếc xe ủi đất. Chị vừa bước vào khách sạn trông ra bể nước. Chị đi thẳng đến gặp người đàn ông cao lớn tay nóng nẩy lắc chiếc chìa khóa gần bên thang máy, mắt nhìn nghi ngại. Không trao đổi một lời, hai người vào thang máy.

Trong khoảnh khắc ngắn ngủi chờ thang máy lên đến tầng thứ chín, người đàn ông hắt đã cởi hai nút chiếc áo lụa của chị và bàn tay sần sùi của y hắt đã nắn vuốt đôi vú săn chắc của chị. Vừa bước chân vào phòng số 912, y hắt đã vội vã lột áo chị cứ như lột da một con rắn. Chị hắt đã nhìn những bắp thịt cuộn cuộn của y một cách tiếc nuối. Trong khi người đàn ông hung bạo ôm xiết chị, chị hắt đã khó chịu vì cảm giác hạ phần thân thể y, và hắt chị đã quen lệ đưa tay sờ xem cứng và to đến mức nào. Người đàn ông hắt đã tức khắc thấy chị lên giường và đột nhập tẩm thân khô héo của chị, nhưng hắt đã chẳng đem lại cho chị khoái lạc hay đau đớn gì.

Tuy nhiên, trong căn phòng ẩm cúng số 912 đó đã không hề diễn ra những chuyện như thế.

Người đàn ông vừa bước vào phòng, chị tức thì khởi sự cuộc thương lượng quan trọng chị chờ đợi từ lâu. Chị đưa ra một số tiền lớn lao đổi với chị, số tiền kết quả của cả chục năm lao động, đầu tư và đầu cơ, số tiền có được do cảm cố tuổi trẻ khốn khổ của chị, số tiền đủ để thách thức trí tưởng tượng khát khao của chị. Sau khi đếm đi đếm lại nhiều lần, người đàn ông trao cho chị một chiếc hộp nhỏ bằng da. Vừa mở nắp hộp chị lạnh người, như bị điện giật, nín thở đến nỗi mặt không còn chút máu. Chị đứng bất động như thể rất lâu, không còn nhớ đến gì khác, như thể chị chờ cho một chiếc lọc tấm độc phát tác, như thể ánh sáng kim loại chói lòa kia thiêu đốt hai mắt chị.

*

Buổi chiều hôm Thứ Bảy ấy, chị đi tới tiệm buôn lớn gần bên khách sạn, tay nắm chặt túi đựng chiếc hộp. Có nhắm cả hai mắt chị cũng biết rõ từng góc tiệm buôn này. Giả như, giữa đám đông điên cuồng ấy, xuất hiện một nhân sư (Sphinx) chặn chị lại và hỏi tìm đâu có dải hiệu Janely giá 279,900 đồng won, chị sẽ trả lời ngay không chút ngập ngừng. Từ ít lâu nay chị không còn phải trốn chạy những vật đắt tiền, chị thanh thoi bơi lội giữa biển sản vật đó, những đứa con hoang kết quả của bao tình trạng lao động bất hợp pháp.

Hôm nay, chị không ngó kỹ chúng. Từ dưới tầng hầm, mắt nhìn mãn nguyện của chị dịu dàng ve vuốt chúng. Chị lên tầng trên, lên lầu mộtà Khoan thai đi giữa những tủ hàng hóa, chị như phác tay chào chúng, hết một bà hoàng duyệt qua một cuộc diễn hành của muôn vật, đầu ngẩng cao, chỉ khẽ gật với vài kẻ may mắn.

Cứ như thế lên đến tầng lầu chót, trang nghiêm, trịnh trọng, chị giả biệt hết những hàng hóa đó, lằm thằm, tùy theo gốc gác của chúng, những lời goodbye, sayonara, auf Wiedersehen, adieu. Lúc rời gian hàng cuối cùng trên tầng lầu cuối cùng, ngất ngây xúc cảm, dường như chị nhỏ lệ nữa. Sự lãnh đạm của mọi vật càng làm tăng nỗi bi thương của chuyện ra đi. Nhưng chắc em lắm. Suối lệ của chị đâu còn biết phản ứng, dù là với những luồng khí độc thường vẫn bao phủ thành phố vào mùa này. Chị vào thang máy rút tuột xuống nhanh như tia chớp.

Chị lang thang vô định ngoài đường phố, nơi đủ mặt dân móc túi trên thế gian này. Có thể trực giác họ khiến họ lánh xa cái túi của chị. Nhưng vật chị vừa mua bằng giá quá đáng kia lỡ ra là của giả? Mà nếu đúng là của giả, điều đó có làm thay đổi mọi dự tính của chị? Không, đó chỉ là một nghi thức thôi, chị sẽ dễ dàng đổi bằng một nghi thức khác nếu thất bại.

Đôi lúc chị ngồi trong bóng tối, lặng ngó đôi bàn chân chị như dính chặt vào tờ giấy bầy ruồi của cả một mạng lưới đồng lõa, đôi bàn chân từng cho phép chị vượt qua những thời kì khó khăn với tài ba không khác một tay nhào lộn. Cách đây sáu tháng, khi chị ngỏ với em dự tính của chị, em đã chống đối mãnh liệt: Thế thì chịu đựng hết những gì chị đã chịu đựng bao lâu nay để làm chi? Chị không phản ứng gì cả. Chị không hiểu câu hỏi của em. Khi em lay chị và la lên, chị bảo: Lúc đầu em sẽ đau khổ muốn chết được, nhưng rồi em sẽ quên chị rất mau.

Khi chị xuất hiện trong chiếc xe của chị, lúc nửa đêm thiếu mười phút, nơi công trường có bể nước ấy, trong chiếc túi của chị thờ thay cho chị là một viên kim cương, phụ vật tượng trưng cốt cho tiết mục điên rồ này của chị. Đêm xuân biến lớp khí ô nhiễm dày đặc thành một thứ gì ngậy ngất. Bao phủ quanh công trường là cả một niềm khích động vô vọng, những ước mơ đã hóa thạch, mùi mồ hôi nơi những kẻ phải giờ đủ trò nhào lộn hiểm nghèo hầu có được sự vững vàng vật chất. Cây cột xi-măng vĩ đại giữa bể nước cũng mang một vẻ trang trọng.

Chị biết rằng bốn đường phố qui tụ về bể nước đều cùng bị đèn đỏ chặn lại trong ba hay bốn giây đồng hồ. Khoảng trống trong khoảnh khắc ấy đủ để chị thực hiện dự tính của chị. Trong khi chờ đợi, chị đã đạt tới đỉnh cao. Nhưng đỉnh cao của cái gì, chị cũng chẳng biết nữa.

Sau cùng lúc ấy tới. Chị không được để lỡ mấy giây đồng hồ chuyển tiếp giữa bất động với chuyển động. Chị lấy ra trong túi một cái bình và hộp kim cương. Tay chị chính xác như mấy cây kim trên xe. Chị bỏ viên kim cương vào miệng và đổ lên người bình nước xanh. Rít trên mặt đường, chiếc xe lao vào khoảng không gian trống vắng. Bàn chân chị đè trên bàn đạp gia tốc co thắt lại do tác dụng chất nước xanh. Bằng vận tốc hải hùng chiếc xe lao tới bể nước.

Nửa đêm.

Chiếc xe, mang bên trong tấm thân chị giãy giụa không thôi, đâm vào cột xi-măng, gây tiếng nổ khiến cả thành phố mê ngủ choàng thức dậy. Lộn ngược, tan tác, chiếc xe lại bật tung lên một lần nữa. Các ngôi nhà cao tầng bao quanh công trường đều cùng bật sáng một lượt. Náu trong rừng bê-tông ấy, không một ai liêu lĩnh bước ra. Chị đã vô tình đánh thức dậy, với màn nhào lộn của chị, cả đám dân chúng lãnh cảm này. Những tay bộm nhậu trong các ngõ hẻm, những nàng kĩ nữ trên các căn phòng ẩm ướt, những kẻ âm mưu ngày một táo gan hơn, ai nấy đều nín thở, chờ cho tiếng nổ tan đi.

Sự yên lặng tiếp theo thì dày đặc, hải hùng. Phía xa, tiếng còi hụ một chiếc xe cứu thương. Chị đã muốn mình thành một vật thể, thì cái chết của chị sẽ chẳng được lấy một hàng trên báo chí. Có ai đi đăng cáo phó cho một món đồ bể vỡ hay cho một giấc ác mộng đã biến tan?

Tiếng còi hụ mỗi lúc mỗi gần, và đèn trên các ngôi nhà cao tầng lần lượt tắt.

NGUYỄN KHÁNH LONG dịch